

Naturreservatet

Örnsätraskogen

Uppsala kommun

BESLUT

Syfte med reservatsbildningen
Skälen för beslutet
Föreskrifter
Skötselplan
Förvaltare för naturreservatet

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

KOMMUNENS BEDÖMNINGAR

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

UPPLYSNINGAR

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

BILAGOR

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Bildande av naturreservatet Örsätraskogen i Uppsala kommun

BESLUT

Kommunfullmäktiga i Uppsala kommun (kommunen) förklarar med stöd av 7 kap. 4 § miljöbalken det område som utmärkts på bifogad karta, bilaga A1, som naturreservat.

Beslutet riktar sig till var och en, fastighetsägare och innehavare av särskild rätt, vars rättigheter att använda mark- och vattenområden berörs inom reservatsområdet. Naturreservatets namn ska vara Örsätraskogen

Syftet med naturreservatet

Syftet med naturreservatet är att bevara biologisk mångfald, vårda, återställa och bevara värdefulla naturmiljöer och tillgodose behovet av områden för friluftslivet. Det preciserade syftet med naturreservatet Örsätraskogen är att:

- bevara områdets äldre barrblandskog, bäckmiljö och glupmiljö samt den biologiska mångfald som förekommer i dessa miljöer,
- låta den mindre del av området som idag utgörs av avverkad mark återställas till naturskog,
- inom ramen för bevarandet av biologisk mångfald och naturmiljöer tillgodose behovet av ett attraktivt skogsområde, som ännu kan förknippas med Linné's arbete i fält och det vetenskapshistoriska värdet av detta, för allmänhetens friluftsliv och naturupplevelse.

Syftet ska uppnås genom att:

- inte tillåta skogsbruk eller exploaterande verksamheter,
- vid behov genomföra åtgärder som gynnar prioriterade arter eller miljöer, såsom friställande av enstaka grova träd,
- låta avverkad mark utvecklas till naturskog,
- vidta åtgärder för att underlätta allmänhetens tillgänglighet genom anläggning, uppmärkning och underhåll av stigar, sittbänkar, spänger eller enkla broar över bäcken och informationsskyltar.

Skälen för beslutet

De prioriterade bevarandevärdena i naturreservatet utgörs av gammal barrblandskog, bäckdal, glupar samt friluftsliv/naturupplevelse. Gamla barrträd och lövträd, död ved, bäck och glupar samt solexponerad tallved är prioriterade strukturer. Ett flertal skyddsvärda arter är knutna till de prioriterade naturtyperna och strukturerna, till exempel tretåig hackspett, raggbock, bronsbjon, underviol, mörk husmossa, vedtrappmossa, grön sköldmossa, ullticka, rävticka, svart taggsvamp och gultoppig fingersvamp. Objektet ingår i värdetakten Västra upplands blockstensmarker som är utpekad i den regionala strategin för formellt skydd av skog i Uppsala län (2006). Skogstyper som är utpekade i denna värdestrakt är naturskogsartad granskog, gamla tallbestånd, asprika miljöer och glupar med ädellövträd och värdefulla hasselmiljöer.

Området har även stort kulturhistoriskt, upplevelsemässigt och naturpedagogiskt värde genom att erbjuda en naturskogsmiljö kring en av Linnés exkursionsvägar; ”Jumkilsvandringen”.

Det som kan påverka områdets värden negativt är bland annat skogsbruk, störd hydrologi samt exploatering i form av bebyggelse, kraftledningar, master, vägar m.m. För att bevara och stärka områdets naturvärden behöver föreskrifter införas mot bland annat skogsbruk, påverkan på mark och hydrologi samt exploateringsåtgärder. Skötselinsatser i mycket begränsad omfattning kan behövas för att stärka naturvärdena.

Föreskrifter

För att uppnå och tillgodose syftet med naturreservatet beslutar kommunen med stöd av 7 kap. 5, 6 och 30 §§ miljöbalken samt 22 § första stycket förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att nedan angivna föreskrifter ska gälla för naturreservatet.

- A. Föreskrifter enligt 7 kap 5 § andra stycket miljöbalken om inskränkning i rätten att använda mark- och vattenområden
-

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. bedriva täkt eller annan verksamhet som förändrar reservatsområdets topografi, yt- eller dräneringsförhållanden såsom att gräva, spränga, muddra, schakta, plöja, dämna, nydika, underhållsrensa dike, skyddsdikey eller på annat sätt föra bort vatten, utfylla, tippa, markbereda, bryta stubbar eller utföra annan markbearbetning med undantag för

- nödvändiga markarbeten för underhåll av Linnéstigen, markerad på karta bilaga A2,
- 2. uppföra byggnad eller anlägga väg, parkeringsplats, stig, spång, mast eller annan anläggning eller anordning,
- 3. dra fram ny mark- eller luftledning eller ledning i vatten,
- 4. framföra motordrivnet fordon med undantag för
  - körning med mindre fordon för uttransport av fällt klövvilt,
  - körning på Linnéstigen, markerad på karta bilaga A2, för transporter i samband med skogsbruksåtgärder,
  - körning på Linnéstigen, markerad på karta bilaga A2, i samband med skötsel och underhåll av Linnéstigen,
- 5. anordna upplag,
- 6. använda kemiska eller biologiska bekämpningsmedel,
- 7. tillföra kalk, växtnäringsämnen eller andra ämnen,
- 8. sätta upp eller upplåta plats för skylt eller liknande,
- 9. avverka, röja, så, plantera eller utföra annan skogsbruksåtgärd, eller på annat sätt skada eller föra bort levande eller döda träd eller buskar med undantag för
  - röjning av Linnéstigen, markerad på karta bilaga A2,
- 10. sätta upp saltsten eller utfodra vilt med undantag för
  - stödåtgärder för hotad eller missgynnad art som utförs på uppdrag av förvaltaren,
- 11. införa för trakten främmande växt- eller djurart/ras och
- 12. bedriva jakt på fågel.

Föreskrifter nedan under punkt C gällande allmänheten gäller även markägare och innehavare av särskild rätt med undantag för åtgärder som är nödvändiga för att kunna sköta reservatsområdet eller för att kunna utöva sin särskilda rätt, t.ex. jakt.

B. Föreskrifter enligt 7 kap 6 § miljöbalken om vad ägare och innehavare av särskild rätt till fastighet förpliktas att tåla

---

Ägare och innehavare av särskild rätt ska tåla att följande anordningar utförs och att följande åtgärder vidtas:

1. utmärkning av naturreservatets yttergränser enligt gällande anvisningar,
2. markering av stigar och leder samt uppsättning och underhåll av informationstavla eller informationsskyltar som berör reservatet enligt karta, bilaga A3,
3. anläggande och underhåll av enkla friluftsanordningar såsom stigar, spänger eller enkla broar och sittbänkar enligt karta, bilaga A3,
4. friställande av enstaka tallar eller lövträd inom område markerat på karta, bilaga A3,
5. undersökning av djur-, växt- och svamparter och andra naturförhållanden.

Dessutom ska markägaren tåla att ovanstående åtgärder utförs av förvaltaren av naturreservatet eller den som förvaltaren uppdrar åt.

C. Föreskrifter enligt 7 kap 30 § miljöbalken om rätten att färdas och vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet

---

Det är förbjudet att inom naturreservatet:

1. gräva, hacka eller på annat sätt skada jordytan,
2. bryta kvistar, fälla eller på annat sätt skada levande eller döda träd eller buskar,
3. plocka och insamla mossor, lavar eller vedlevande svampar, annat än vad som behövs för artbestämning,
4. fånga och insamla insekter och andra ryggradslösa djur med fällor eller på sådant sätt att deras biotoper eller reproduktionsmiljöer skadas eller förstörs,
5. medvetet störa djurlivet,
6. elda eller grilla,
7. framföra motordrivet fordon,
8. sätta upp permanenta markeringar, skylt eller liknande eller göra inskrift,

9. rida eller på annat sätt framföra häst och
10. cykla utanför markerad Linnéstig.

Ovanstående föreskrifter under punkterna A och C ska inte utgöra hinder för

- förvaltaren av naturreservatet, eller den förvaltaren uppdrar åt, att utan dipens- eller tillståndsprövning genomföra de åtgärder som behövs för att tillgodose syftet med naturreservatet och som framgår av föreskrifterna under B ovan,
- genomförande av undersökningar som inte skadar bevarandevärdena. För sådana undersökningar krävs dock kommunens tillstånd,
- nödvändiga åtgärder i samband med brandbekämpning.

Skötselplan

Kommunen fastställer i enlighet med 3 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. bifogad skötselplan, bilaga A5, för naturreservatets långsiktiga vård.

Förvaltare av naturreservatet

Kommunen förordnar med stöd av 21 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. att Upplandsstiftelsen ska förvalta naturreservatet.

BESKRIVNING AV NATURRESERVATET

Naturreservatet är beläget i Junkils socken ca 15 km nordväst om Uppsala stad. Lättast når man området från väg 272 där en vägskylt pekar ut en avfartsväg till Linnéstigen.

Naturreservatet omfattar ett större sammanhängande skogsområde beläget på moränmark. I området finns äldre barrblandskog av naturskogskaraktär i anslutning till en dalgång med orörd strid bäck "Örnsätrabäcken", några källor samt ett par så kallade glupar. I anslutning till en av gluparna finns inslag av hassel och lind. I den norra och södra delen av naturreservatet ligger några mindre trädbevuxna kärr.

Skogen är över 100 år och naturskogsartad. Inslaget av död ved är bitvis stort. Mestadels rör det sig om granskog av blåbärs- eller lågörttyp men det ingår även hållmarktallskog och lundartade bestånd med ädellövinslag. Skogen har högt värde för rödlistade skogslevande arter. Området är betydelsefullt ur friluftssynpunkt och har ett kultur- och vetenskapshistoriskt värde som ett av Carl von Linnés stora utflyktsmål vid hans berömda så kallade "herbationes".

Linné-stigen börjar öster om naturreservatet, vid Örnsätra, där kommunen anlagt en P-plats och satt upp en informationsskylt som beskriver stigens sträckning och historia. Stigen börjar i ett parti betespräglad odlingslandskap som numera är i igenväxande på grund av upphört bete. Stigen är sedan markerad längs hela sträckan fram till den så kallade "Studentvilan" väster om naturreservatet, ca 7 km in i skogen.

KOMMUNENS BEDÖMNINGAR

Örnästraskogen utgör ett från naturvårdssynpunkt mycket värdefullt skogsområde som hyser en mångfald av växt- och djurarter som är knutna till dessa miljöer. För att områdets värden ska bestå, behöver området undantas från skogsproduktion och annan exploatering som innebär att områdets naturvärden skulle påtagligt skadas. Kommunen har bedömt att området därför bör förklaras som naturreservat.

Kommunen bedömer att beslutet bidrar till att uppfylla miljökvalitetsmålet Levande skogar genom att 16 hektar skyddsvärd produktiv skogsmark undantas från skogsproduktion och ges ett långsiktigt skydd. Beslutet bidrar även till miljömålen Myllrande våtmarker, Ett rikt växt- och djurliv samt Levande sjöar och vattendrag.

Reservatsområdet berörs inte av något riksintresseområden enligt 3 eller 4 kap miljöbalken. Kommunen bedömer att detta beslut är förenligt med en från allmän synpunkt lämplig användning av mark- och vattenresurserna samt med den gällande kommunala översiktsplanen.

Kommunen bedömer att inskränkningarna i enskilda rätt att använda mark eller vatten inte går längre än som krävs för att syftet med skyddet ska tillgodoses.

REDOGÖRELSE FÖR ÄRENDET

Naturresevatets naturvärden har uppmärksamats i ett flertal inventeringar genom åren. Örsätraskogen ingår i ett större område, Ulleråkers allmänningens centrala delar (80.76), som i Länsstyrelsens naturvårdsprogram (1987) bedömdes till klass II (mycket högt naturvärde). Länsstyrelsens motivering framhöll betydelsen av ett stort ovanligt omväxlande skogsområde, med inslag av lundvegetation, glupar och norrländska vegetationsdrag.

Flera naturinventeringar har gjorts i det nu avgränsade objektet. Bland annat av Naturskyddsföreningen, ett arbete som finansierades av Uppsala kommun (Eriksson, P. 1988, opubl.). Rapporten innehåller utöver en naturinventering förslag på hur området kan skötas. Detta arbete följdes sedan upp av att Skogsvårdsstyrelsen fick i uppdrag av kommunen att ta fram en skötselplan för hela sträckan av Linné-stigen, från Örsätra till Studentvilan (Nissilä, 1989, opubl.).

I Uppsala kommuns naturvårdsinventering (1988-96) bedömdes objektet JUM 15 "Bäckdal, skog, glup m.m. 1 km väster om Källtorp" tillhöra värdeklass II (mycket högt naturvärde). Här framhålls även områdets betydelse som vetenskapshistoriskt intressant genom Linné-stigen, samt möjligheterna till friluftsliv.

År 1998 ingick området i en naturinventering av 15 så kallade "friutvecklingsområden" på Uppsala kommuns markinnehav och nyttjanderätter (Aronsson, 1998, opubl.).

Frågan om reservatsbildning aktualiserades i samband med en avverkningsanmälan 2012 som följdes av en dialog mellan kommunen, Länsstyrelsen, Skogsvårdsstyrelsen och Upplandsstiftelsen samt med markägarna. Kommunens plan- och byggnadsnämnd uppdrog 2015, med stöd av "Aktualitetsförklaring av Uppsalas översiktsplan 2010" (2014), åt stadsbyggnadsförvaltningen att i samarbete med Upplandsstiftelsen ta fram ett förslag till beslut för ett naturresevat i området.

Upplandsstiftelsen har under 2016 förvärvat berörda delar av fastigheterna Ullbolsta 2:8, Jumkils-Ubby 11:1 och Jumkils-Broby 9:1 och kommunen har tecknat avtal med Upplandsstiftelsen om intrångsersättning för marken inom naturresevatet. Statligt bidrag för markåtkomst har ansökts och beviljats med ett förhandsbesked.

Underlag till skötselplanen har tagits fram av Upplandsstiftelsen.

Samråd har enligt 25 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. ägt rum med Länsstyrelsen, enligt 25a § respektive 25b § samma förordning med Skogsstyrelsen respektive Sveriges geologiska undersökning.

Markägare och andra sakägare har, enligt 24 § förordningen (1998:1252) om områdesskydd enligt miljöbalken m.m. förelagts att inom en tid av en månad yttra sig över förslag till beslut om bildande av naturreservatet. Eftersom eventuella ytterligare rättigheter som kan beröra marken i naturreservatet, inskrivna eller oinskrivna, inte är fullständigt utredda har detta förslag till beslut dessutom kungjorts i Upsala Nya Tidning. Förslaget till beslut har dessutom skickats ut till berörda organisationer.

Av totalt tjugosju instanser som fått ärendet för möjlighet till yttrande har tio inkommit med yttrande, därav sex utan erinran eller som är enbart positiv till förslaget och tre instanser med synpunkter på förslaget. Kommunens gatu- och samhällsmiljönämnd och Länsstyrelsen har fått sina synpunkter tillgodosedda. Kommunens miljö- och hälsoskyddsnämnd har fått endast någon synpunkt tillgodosedd. Beslutet har justerats med utgångspunkt från Naturvårdsverkets vägledning för innehåll och utformning av reservatsbeslut.

UPPLYSNINGAR

Föreskrifterna under C ovan, enligt 7 kap. 30 § miljöbalken om rätten att färdas, vistas och om ordningen i övrigt inom naturreservatet, gäller omedelbart, även om de överklagas.

Den som vill göra anspråk på ersättning eller kräva inlösen av fastighet ska väcka talan hos mark- och miljödomstolen mot staten inom ett år från det att beslutet på vilket anspråket grundas har vunnit laga kraft vid påföljd att rätten till ersättning eller inlösen annars går förlorad.

Beslutet kungörs på Uppsala kommuns anslagstavla och kommer att finnas tillgängligt för allmänheten i kommunens författningssamling på kommunens webbplats. Kungörelse införs även i ortstidningen Upsala Nya Tidning. Markägare underrättas även genom brev om reservatsbeslutet och datum för kungörelsens införande i ortstidning.

Kommunen ska enligt 2 kap. 9 § miljötillsynsförordningen (2011:13) utöva operativ tillsyn över att naturreservatets föreskrifter följs. Enligt 29 kap. 2 och 2a §§ miljöbalken gäller bl.a. att brott mot föreskrift som meddelats med stöd av 7 kap. miljöbalken kan medföra straffansvar. Har någon vidtagit åtgärd i strid mot meddelad föreskrift, kan kommunen enligt 26 kap. 9 och 14 §§ miljöbalken vid vite förelägga om rättelse.

Enligt 4 § skogsvårdslagen (1979:429) ska bestämmelser i denna lag eller med stöd av lagen meddelade föreskrifter inte tillämpas i den mån vad där sägs strider mot föreskrifter för naturreservatet. Det innebär t.ex. att eventuella vindfällen och stormskadad skog lämnas orörda.

Enligt 3 kap. 9 § lagen (2003:778) om skydd mot olyckor har, efter en eventuell brand, ägaren eller nyttjanderättshavaren ansvar för bevakning i den utsträckning som har beslutats av räddningsledaren efter avslutad räddningsinsats. Behövs bevakning med hänsyn till risken för ny brand men kommer bevakningen inte till stånd, får räddningsledaren utföra bevakningen på ägarens eller nyttjanderättshavarens bekostnad.

Kommunens tillsynsmyndighet ansvarar för tillsynen av naturreservatet och för prövning av dispenser och tillstånd. Kommunen kan meddela dispens från föreskrifter om det finns särskilda skäl och om det är förenligt med förbudets eller föreskriftens syfte

Kommunens lokala ordningsföreskrifter kan omfatta mark inom naturreservatet.

Utöver föreskrifterna för naturreservatet gäller också generella bestämmelser till skydd för naturmiljön, till exempel:

- Fridlysning av vilda fåglar och däggdjur samt deras ägg, ungar och bon regleras i jaktlagen (1987:259). Vissa andra växt- och djurarter är fridlysta enligt 8 kap. miljöbalken och artskyddsförordningen (2007:845).
- Fornlämningar är skyddade enligt 2 kap. kulturmiljölagen (1988:950)

Observera också att allemansrätten inte medger att organiserad friluftsvksamhet, till exempel i form av tävling- övnings eller lägerverksamhet, bedrivs utan markägarens tillåtelse. Detta gäller även om den kan bedrivas utan att bryta mot föreskrifter i naturreservatet.

UPPGIFTER OM NATURRESERVATET

Naturreservatets namn: Örsätraskogen

NVR ID: 2046150

Kommun: Uppsala

Socken:	Jumkil
Fastigheter:	Ullbolsta 2:8, Jumkils-Broby 9:1, Jumkils-Ubby 11:1
Markägare:	Upplandsstiftelsen
Förvaltare:	Upplandsstiftelsen
Fastighetsanknutna rättigheter:	Nyttjanderättsavtal för stig som upplåts till allmänheten (Linnéstigen) Servitut för nyttjande av befintlig traktorväg/stig för transporter i samband med skogsbruk (Linnéstigen) Jakträttsupplåtelse.
Lägesbeskrivning:	Reservatet är beläget ca 15 km NV om Uppsala stad. Läget framgår av bifogad översiktskarta, bilaga A4.
Gräns:	Reservatets gräns har markerats på bifogad beslutskarta, bilaga A1.
Naturgeografisk region:	Skogslandskapet söder om norrlandsgränsen (26)
Areal - reservatet:	Totalt ca 16,7 hektar. Arealen produktiv skogsmark är ca 16 ha.
Markslag och naturtyp:	se skötselplan, bilaga A5

BILAGOR

- A1. Beslutskarta
- A2. Beslutskarta 2
- A3. Karta över huvudsaklig förvaltningsinriktning
- A4. Översiktskarta
- A5. Skötselplan med skötselkarta (bilaga A5.1)

HUR MAN ÖVERKLAGAR

Den som vill överklaga kommunfullmäktiges beslut ska göra det skriftligt till Länsstyrelsen i Uppsala län. Överklagandet ska dock sändas till Uppsala kommun, Kommunledningskontoret, 753 75 UPPSALA, som vidarebefordrar ärendet till länsstyrelsen om det kommer in i rätt tid. Den ska vara Uppsala kommun tillhanda senast inom tre veckor räknat från kungörelse i ortstidning.

I skrivelsen är det viktigt att ange vilket beslut ni överklagar genom att uppge beslutsdatum och ärendets diarienummer (dnr). Ange också varför ni anser att beslutet är oriktigt och vilken ändring ni vill ha. Bifoga de handlingar som ni anser ger stöd för er uppfattning. Underteckna överklagandet med namn samt uppge er postadress och telefonnummer.

Om någonting är oklart, kontakta handläggaren i ärendet, Mia Agvald Jägborn, på telefon 018-727 47 31 eller e-post mia.agvald-jagborn@ uppsala.se.

SÄNDLISTA

Ulleråkers Häradsallmänning, C/o LRF Konsult, Box 1744, 751 47 UPPSALA Hans Karlsson, Jumkils-Ubby 107, 755 92 UPPSALA

Anders Ritscher och Barbro Ritscher, Jumkils-Broby Solhem 27, 743 86 BÄLINGE

Lars Ritscher, Målsta 100, 744 97 JÄRLÅSA

Upplandsstiftelsen, Box 26074, 75026 UPPSALA

Ullbolsta jaktlag, c/o Ted Lindström, Blackstalund, 740 22 Bälunge

Länsstyrelsen, lansstyrelsen@lansstyrelsen.se

Skogsstyrelsen, skogsstyrelsen@skogsstyrelsen.se

Naturvårdsverket, registrator@naturvardsverket.se

Försvarmakten, exp-hkv@mil.se

Sveriges Geologiska Undersökning, sgu@sgu.se

Skanova, remisser-stockholm@skanova.se

Telia Sonera Sverige Netfastigheter, Mårtensgatan 11, 123 86 FARSTA

Svenska Kraftnät, registrator@svk.se, alt. Box 1200, 172 24 SUNDBYBERG

Vattenfall Eldistribution AB, registratur.eldistribution@vattenfall.com

Upplands energi ek.för., Ramsjövägen 46, 743 63 BJÖRKLINGE

Naturskyddsföreningen Uppsala län, c/o Marianne Kahn, Sågargatan 2A, 753 17 UPPSALA

Naturskyddsföreningen i Uppsala län, skogsgruppen, k.jorgen.sjostrom@telia.com

Uppsala Naturskyddsförening, c/o Per Hedberg, Vreta Parkväg 2,
755 91 UPPSALA

Entomologiska föreningen i Uppland, c/o Stefan Eriksson, Järsta Lugnet 141, 743 93 VATTHOLMA

Upplands botaniska förening, (c/o Avd. för växtekologi (EBC), Norbyvägen 18 D,
752 36 UPPSALA) helst via e-post: karolin.ring@gmail.com,
mora.aronsson@habonet.net

Upplands Orienteringsförbund, k.anders.eriksson@telia.com

Upplands Ornitologiska Förening, Box 59, 751 03 UPPSALA

Uppsala Svampklubb, c/o Maria Backlund, Södra Parkvägen 20A, 756 45 UPPSALA

Jägareförbundet Uppsala län, Maskingatan 3, 195 60 ARLANDASTAD